

Metsähallituksen Saunan alue-ekologinen suunnitelma: *Huomioita*

Sisältö

1. Johdanto
 2. Yleistä
 - 2.1. Suunnitelmien yhteensovittaminen
 - 2.2. Taloudellisten ja ekologisten tavoitteiden ristiriita
 - 2.3. Venäjän vanhojen metsien läheisyys - suojeluvastuutamme vähentävä tekijä?
 - 2.4. Osallistava suunnittelu
 3. Ekologiset käytävät
 - 3.1. Käytäväverkosto ja käsittely
 - 3.2. Reunavaikutus
 4. Metsien käsittely
 5. Vanhojen metsien kohteet
 - 5.1. Valtioneuvoston päätöksissä mainitut alueet
 - 5.1.1. Muutamia esimerkkejä onnistuneista alue-ekologiaratkaisuista valtioneuvoston päätöksissä mainituilla alueilla
 - 5.1.2. Tulevat hakkuut valtioneuvoston päätöksissä mainituilla alueilla
 - 5.2. Järjestökarttojen vanhat metsät
 6. Muuta
 - 6.1. Ristiriitoja: askelkivet ja käytävät
 - 6.2. Kulotusalojen nimittäminen luontokohteiksi
 - 6.3. Käsite-epäselvyyksiä
 - 6.4. Lukujen ristiriitoja: metsämaa
 - 6.5. Lukujen ristiriitoja: vanhat metsät
 - 6.6. Kartat
 - 6.7. Tiedon tallentaminen
 7. Tiivistelmä
-

1. Johdanto

Tässä analyysissä tarkastellaan Metsähallituksen Saunan alue-ekologista suunnitelmaa yleisellä ja yksityiskohtaisella tasolla. Suunnitelma on tullut painosta tammikuussa.

Aluksi tarkastellaan lyhyesti Kainuun luonnonvarasuunnitelman ja Saunan alue-ekologisen suunnitelman yhteensovittamista sekä suunnitelman ekologisten ja taloudellisten tavoitteiden ristiriitaa.

Suunnitelma-alueen metsänkäsittelyä kommentoidaan lyhyesti sekä tarkastellaan lähemmin Valtioneuvoston päätöksissä mainittuja alueita ja muita järjestökarttojen vanhojen metsien kohteita.

Lopuksi käydään läpi suunnitelman toteutusta, mm. käytäviä yksityiskohtaisemmin, sekä esitettyjen lukujen epä johdonmukaisuuksia ja ristiriitaisuuksia.

Tätä analyysia täydennetään myöhemmin tarkastelemalla mm. osallistavan suunnittelun prosessia ja ekologisten vaikutusten arviointia.

2. Yleistä

2.1. Suunnitelmien yhteensovittaminen

Suunnitelmassa todetaan: "[Kainuun] Luonnonvarasuunnitelman maankäytönäkymät ja Saunan alue-ekologisen suunnitelman maankäyttöratkaisut pyrittiin saamaan yhteensopiviksi." Luonnonvarasuunnitelman tavoitteiden mukaan talouskäytön ulkopuolelle voidaan siirtää noin 1000 hehtaaria. Alue-ekologinen suunnitelma siirtää talouskäytön ulkopuolelle n. 1150 hehtaaria vanhaa metsää (ks. jäljempänä "Lukujen ristiriitoja: vanhat metsät").

Alue-ekologisen suunnitelman mukaan erilaisia arvokkaita kohteita, vanhojen metsien suojeluohjelmasta pudotettuja ja muita luontokohteita jotka ovat "joko hakkuissa jäljelle jääneitä yksittäisiä aarniometsäkuvioita tai niiden muodostamia kuvioyhtymiä", olisi kuitenkin ollut metsämaalla noin 5000 hehtaaria. "Pääosa on hyvin luonnontilaisia ja myös tehdyt lajistoinventoinnit osoittavat niiden luonnonsuojeluarvon."

Suunnitelmissa esitettyjen lukujen rajoittaman haarukan ja lopullisen hakkuiden ulkopuolelle jäävän pinta-alan perusteella vaikuttaa siltä, että juuri alue-ekologinen suunnitelma on pyritty saamaan yhteensopivaksi luonnonvarasuunnitelman kanssa, eikä toisin päin.

Alue-ekologisen suunnittelun tarkoituksena lienee ollut lisätä metsienkäsittelyn ekologisuutta, luonnonarvojen huomioimista. Luonnonarvojen kannalta talouskäytön ulkopuolelle jäävien alueiden määrän tulisi olla ekologisesti, ei taloudellisesti perusteltua. Se, että ekologisella suunnitelmalla on taloudellisten seikkojen sanelema pinta-alaraami talouskäytön ulkopuolelle jätettäville alueille, on tavoitteiden kannalta epä johdonmukaista.

2.2. Taloudellisten ja ekologisten tavoitteiden ristiriita

Syyksi arvokkaiden alueiden hakkuille kerrotaan, että "suunnitelman taloudellisten tavoitteiden ja talousmetsien tämänhetkisen rakenteen vuoksi kaikkia suojeluarvoja sisältäviä metsäalueita ei katsottu voitavan säästää".

Ekologisen suunnitelman tulisi lähteä ekologisista tosiasioista, siitä kuinka paljon erilaisia alueita ja luonnonpiirteitä suunnittelualueella pitäisi olla, jotta monimuotoisuuden suojelutavoitteet toteutuvat. Lähtökohdana tulee olla näiden alueiden tai piirteiden tämänhetkinen määrä ja

sijoittuminen verrattuna tilanteeseen, johon alueen lajisto on evoluutionsa myötä sopeutunut. Ekologinen suunnitelma, jossa taloudelliset tavoitteet ohittavat ekologiset tavoitteet, ja joissa jo ennen suunnittelukautta tehdyt metsänkäsittelylliset virheet estävät toimivan suunnitelman laatimisen on lähtökohdiltaan kyseenalainen.

Saunan alueella on toisaalta paljon nuoria taimikoita ja toisaalta melko runsaasti vanhoja metsiä. Taimikoiden korostunut osuus johtuu aiemmasta voimallisesta metsien käsittelystä. Tällainen ikärakenne ei ole taloudellisessakaan mielessä kestävä. Aikaisempien hakkuumäärien suunnittelun epäonnistumisella ei voi eikä tule perustella uhanalaisten lajien elinympäristöjä hävittävien vanhojen metsien hakkuiden jatkamista.

2.3. Venäjän vanhojen metsien läheisyys - suojeluvastuutamme vähentävä tekijä?

Suunnitelmassa todetaan: "...Saunan suunnitelma-alueen, kuten koko itärajan läheisten, metsien tilannetta parantaa jossain määrin Venäjän vanhojen metsien läheisyys, mikä ylläpitää lajistoa idästä tulevan yksilötäydennyksen avulla ja täten todennäköisesti lieventää pirstoutumisen vaikutuksia."

Kun kyseessä ovat hakkuiden ja muun ihmistoiminnan aiheuttamat vaikutukset, olisi rehellisempää puhua pirstomisesta, sillä metsät eivät pirstoudu itsestään.

Venäjän metsien luonnonsuojelullisesti parempi tämänhetkinen tila ei ole syy pirstoa Suomen metsiä. Etenkin pitkällä aikavälillä on kestävämpää turvautua siihen, että suunnitelmalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen olisi suunnitelma-alueen ulkopuolisten alueiden ja tekijöiden varassa.

2.4. Osallistava suunnittelu

Alue-ekologisen suunnitelman aloittamisesta järjestettiin tiedotustilaisuus, josta ilmoitettiin paikallislehti Kuhmolaisessa. Lisäksi alueen metsästysseurojen edustajia oli erikseen kutsuttu. Tiedottaminen on siis ollut suppeaa, vähintäänkin Kainuun Sanomissa (myös nettiversiossa) olisi voinut olla ilmoitus. Vähintään paikallisten luonnonsuojeluyhdistysten edustajat olisi pitänyt erikseen kutsua tilaisuuteen.

3. Ekologiset käytävät

3.1. Käytäväverkosto ja käsittely

Suunnitelmassa todetaan: "Päätettiin, että suunnitelma-alueelle muodostetaan ekologinen käytäväverkosto, joka yhdistää olemassa olevat suojelualueet sekä ns. Vanhojen metsien suojeluohjelman mukaiset alueet mahdollisimman yhtenäisillä käytävillä. Siellä, missä yhtenäisiä käytäviä ei ollut muodostettavissa, ekologinen verkosto muodostettiin erillisistä metsiköistä askelkiviperiaatteella."

Tuoreella kankaalla ja sitä rehevämmillä kohteilla sijaitsevia käytäviä voidaan kasvatus- ja pienaukkohakata. Karummilla alueilla on käytössä jatkettu kiertoaika. Mahdollisimman yhtenäinen käytävä kuitenkin on sellainen, joka muodostuu mahdollisimman luonnontilaisista metsistä.

Käytäväkuvioiden hakkuissa käytettävien pienaukkojen kooksi ilmoitetaan 0,1-0,5 ha. Suunnitelmassa ei kerrota niiden lukumäärästä tai sijoittelusta käytäväkuviolle. Karummilla alueilla normaali taloudellinen kiertoaika on noin 120-130 vuotta (VM-raja – 20 vuotta). Vanhan metsän lajiston kannalta ei ole olennaista hakataanko metsä taloudellisen kiertoajan päätteeksi vaiko vasta 1,5-kertaisen. Olennaista on se heikennetäänkö vaiko parannetaan näiden lajien

elinolosuhteita. Olemassa olevan vanhan tai varttuvan luonnontilaisen/luonnontilaisen kaltaisen metsän hakkuut eivät ole sellaista luonnon hoitoa, joita metsätalouden uhanalaistamien lajien elinolosuhteiden parantaminen edellyttää.

Suunnitelmassa todetaan: "Ekologisen verkoston tarkoituksena on parantaa eliölajien liikkumismahdollisuuksia elinympäristöalokulta toiselle ja siten vähentää populaatioiden eristäytymistä."

Suunnitelmassa käy kuitenkin myöhemmin ilmi että "... osa luontokohteista jää verkoston ulkopuolelle", siis talouskäyttöön. Suunnitelma myös myöntää, että "missä määrin käytävillä, yksittäisillä pienillä luontokohteilla ja aiempaa pehmeämmillä hoitomenetelmillä on merkitystä monimuotoisuustavoitteiden toteutumisessa on vielä tutkimustenkin valossa epäselvää".

Käytännön ja suunnitelmassa esitetyn tavoitteen välillä on siis melkoinen ristiriita. Vanhojen metsien pirstominen alueella jatkuu eikä eliölajien liikkumismahdollisuuksia siten pystytä edes säilyttämään ennallaan, saati parantamaan.

"...parhaan mahdollisen käytävistön suunnittelemista rajoittivat valtionmaiden välissä olevat yksityismaat sekä eräillä alueilla sopivien, luonnontilaisten metsäelinympäristöjen puute." Parhaan mahdollisen käytävistön suunnittelemista on yksityismaita enemmän näyttänyt rajoittavan luonnonvarasuunnitelman hehtaarikatto. Koska yksityismaita käytetään tekosyynä käytävistön lähtökohtaiselle heikkoudelle, voisi yksityismaat laskea myös mukaan alueen suojeluprosenttia ilmoitettaessa.

3.2. Reunavaikutus

Käytävien tulee suunnitelman mukaan muodostaa eri lajiryhmille - myös pienilmaston, lahopuiden jatkuvuuden ja suojapaikkojen suhteen vaativille lajeille - sopivia elinympäristöjä. Suunnitelma rajoittaa jonkin verran käytävien viereisten kuvioiden hakkuiden ajoitusta. Kymmenmetrinen taimikko toisella puolella sallii toisenkin puolen hakkuut. Tämä ei turvaa metsän sisäosien pienilmaston säilymistä liian kapeissa käytävissä.

Mikäli vanhan metsän, oli se sitten käytävä tai suojelualue, viereen tehdään aukko, ulottuu sen vaikutus huomattavan syvälle metsän sisään. Suunnitelma ei yksiselitteisesti rajoita aarniometsäkuvioiden eikä suojelualueiden viereisten kuvioiden käsittelyä (joista tuoreimpina esimerkkeinä ovat nyt talvella 1999 Elimyssalon Is-alueen rajalle suunnitellut avohakkuut, Eeronvaaran Natura- ja vmso-alueen rajalle suunnitellut kasvatushakkuut jne).

Käytävät: ks. myös kappale 6.2.

4. Metsien käsittely

Potentiaalisilla luontokohdekuvioilla eli niillä kuvioilla, jotka Saunan alueella parhaimmin edustavat keskivertoa luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista kainuulaismetsää, on laskettu olevan vajaa 12 m³/ha kuollutta pystypuustoa ja noin 18 m³/ha maapuuta. Suunnitelma-alueen metsien hakkuissa, kaikilla hakkuutavoilla, jätetään järjestään niukasti säästöpuustoa, 5-10 m³/ha.

Metsien hakkuut säästöpuineen juuri edistä lahopuun muodostumista eivätkä välttämättä edes säästä kaikkea olemassaolevaa maapuustoa ja kuolleita pystypuita. Ekologisia käytäviäkin käsiteltäessä jätetään vain "vähintään" 10-20 m³ elävää ja kuollutta puustoa hehtaarille.

Kulotuksia tullaan tekemään vähintään 15 hehtaaria vuodessa. Niiden määrä ei siis oleellisesti nouse alue-ekologiaa edeltävältä ajalta. Suunnitelmasta ei myöskään käy yksiselitteisesti ilmi,

paljonko on vuotuinen uudistusala, jotta kulotusten osuuden niistä voisi arvioida. Olisi myös mielenkiintoista tietää alueen luonnollinen palotiheys ja paloalojen koko ja miten tämä 15 hehtaaria siihen suhtautuu. Luonnollisen paloalan keskimääräinen koko valtion metsissä vuosina 1865-1900 oli 78 hehtaaria (Palolain tarkistuskomitean mietintö 1972 mukaan).

Suunnitelman mukaan kulotusalojen sijoittelulla pyritään turvaamaan palaneesta puusta riippuvaisten lajien säilyminen. Nähtäväksi jää, miten hyvin pyrkimyksessä onnistutaan, kun kulotettava ala on 15 hehtaaria vuodessa ja puustoa jätetään 5-10 m³/ha. Ks. myös 6.2

Suunnitelman mukaan alueen metsäautotieverkko on jo pääosin rakennettu ja melkein kaikki uudet tiet tulevat olemaan 1-3 km pituisia ja leimikkokohtaisia. Kuitenkaan suunnitelmassa ei määritellä ylärajaa teiden määrälle eikä arvioida jo olemassaolevan tiestön ekologisia vaikutuksia.

5. Vanhojen metsien kohteet

5.1. Valtioneuvoston päätöksissä mainitut alueet

Eri yhteyksissä on tuotu esille, että puolet valtioneuvoston päätöksissä mainittujen alueiden metsämaista Kainuussa jäisi alue-ekologisissa suunnitelmissa taloustoiminnan ulkopuolelle.

Saunan alueen halki kulkee Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomen vanhojen metsien kartoitusalueen raja. Siksi alueella on sekä Etelä-Suomen vanhojen metsien suojelutyöryhmän mietinnössä 1992 mainittuja ns. muilla tavoin suojeltavia tai inventointi/käsittely kesken -kohteita ja sen myöhemmässä vaiheessa (syksy 1996) tehtyjen tarkistuksien yhteydessä suojeluohjelmasta poistettuja alueita että Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelupäätöksen A-alueita.

Suunnitelman kappaleen 5.1.5 taulukossa esitellään alue-ekologisella suunnittelulla talouskäyttöön otetut valtioneuvoston päätöksissä mainitut alueet ja niiden pinta-alan jakautuminen luontokohteisiin ja talouskäyttöön. Suunnitelman mukaan luontokohteiden osuus näiden alueiden metsämaasta on 39 %.

Taulukossa on kuitenkin virheitä:

- Laamasenvaaran kohteessa on vähennyslaskuvirhe. Talouskäyttöön jäävä pinta-ala on liian pieni (259 ha), pitäisi olla 331 hehtaaria. Virhe näkyy myös taulukon kokonaisalassa.
- Surmansuon alueella luontokohteiden määrä on laskettu oikein, mutta talouskäyttöön jäävän metsämaan määrä on liian pieni (91 ha), pitäisi olla 150 hehtaaria. Virhe näkyy myös taulukon kokonaisalassa.
- Vattuvaaran yhtenäinen alue on taulukossa jaettu kahtia ja nimetty alueet Töhötykseksi ja Kuusikankaaksi. Alueen kokonaispinta-ala on laskettu liian pieneksi. Luontokohdekuvioiden pinta-ala on liian suuri, koska yhtenäisen alueen ulkopuolisia kuvioita on laskettu mukaan.
- Heinävaaran alue puuttuu.

Näillä korjauksilla on 33 % valtioneuvoston päätöksissä mainittujen alueiden metsämaasta suojeltu. Talouskäyttöön jää siis 67 %. Suunnitelmatekstin mukaan suojeluosuutta parantaisi se, että alueiden käytävien kuusikot jäivät käsittelemättä. Käytäväkuusikoita alueilla kuitenkin näyttäisi olevan vain muutamia kuvioita eikä niiden pinta-alaa ole missään eritelty.

5.1.1. Muutamia esimerkkejä onnistuneista alue-ekologiaratkaisuista valtioneuvoston päätöksissä mainituilla alueilla

Rajalammen alue on esimerkki hienosti toteutetusta yksittäistä aluetta koskevasta suojeluratkaisusta: alueen metsämaasta suojeltiin 100 % perustamalla kohteesta aarnialue/luonnonsuojelualue. Harmillista toisaalta on, että Rajalampi on tähän mennessä ainoa Kainuun ae-suunnitelmissa perustettavaksi päätetty aarnialue/luonnonsuojelualue.

Ulvinsalon luonnonpuiston pohjois- ja luoteispuolella sijaitsevat Katajavaara ja Laakeasalo ovat esimerkkejä oikeansuuntaisista ae-ratkaisuista. Pääosin kuusivaltaisten aarniometsäalueiden metsämaasta päätettiin jättää taloustoiminnan ulkopuolelle noin 70 %. Säästettävät kuviot sijaitsevat pääsääntöisesti yhtenäisinä keskittyminä. Toisaalta pois jätetyt metsäkuviot ovat hyvälaatuisia aarniometsiä ja osa niistä on rajattu talouskäyttöön lähes Katajavaaran yhtenäisen alueen keskeltä.

5.1.2. Tulevat hakkuut valtioneuvoston päätöksissä mainituilla alueilla

Avohakkuita on tulossa jo talvella 1999 seuraaviin kohteisiin: Heinävaara, Laamasenvaara, Karhuvaara, Matovaara ja Surmansuo. Talviteliinjat on hakattu jo vuonna 1998 ja leimikot merkitty maastoon luontopalveluja ja ympäristökeskusta konsultoimatta.

5.2. Järjestökarttojen vanhat metsät

Saunan alueella on 25 järjestökarttojen vanhan metsän kohdetta, joiden metsämaan pinta-ala on yhteensä 2800 hehtaaria.

- Kohteiden metsämaasta 60 %, noin 1700 ha, on osoitettu talouskäyttöön.
- 15 kohteella metsämaasta puolet tai enemmän on osoitettu talouskäyttöön.
- ..toisaalta 10 kohteella yli puolet metsämaasta on suojeltu, näistä kaksi (Rahkosuo 50 ha ja Rajalampi 100 ha) kokonaan.
- Suurimmasta yksittäisestä kohteesta, Laamasenvaara (360 ha), on suunnitelmassa suojeltu alle 10 % hajanaisina epäyhtenäisinä kuvioina.

Järjestökarttojen vanhojen metsien kohteiden metsämaan jako talouskäyttöön ja suojeluun (luontokohteet) esitetään tarkemmin taulukossa 1. Kaikkien Saunan suojelualueiden ulkopuolisten vanhojen metsien jako talouskäyttöön ja suojeluun esitetään taulukossa 2.

6. Muuta

6.1. Ristiriitoja: askelkivet ja käytävät

Terminologia ja käytäntö käytävien ja askelkivien suhteen on sekavaa. Alueelle kerrotaan muodostuvan kaksi käytävää: olemassa olevat suojelualueet, joita täydentävät askelkivityyppiset arvokkaat elinympäristöt. "Käytävät" eivät siis olekaan yhtenäisiä, vaan pienistä hoidettujen metsien keskellä sijaitsevista pirstaleista, "askelkivistä", muodostuneita. Askelkiviä voidaan lisäksi käsitellä hakkuin. Askelkivissä reunavaikutus ulottuu usein koko alueelle, etenkin kun ne ovat pienialaisia eikä niiden viereisten alueiden metsänkättöä ole juurikaan rajoitettu.

Kaikki askelkivet tulisi jättää talouskäytön ulkopuolelle. Lisäksi - jotta eliöiden liikkumismahdollisuuksia todella parannettaisiin - "askelkivien" välialueet tulisi vähitellen

ennallistaa tai niiden käsittelyn tulisi olla selvästi nykyisiä MH:n metsänhoito-ohjeita ekologisempaa.

6.2. Kulotusalojen nimittäminen luontokohteiksi

Osa luontokohteista (66,2 ha) on metsäpalo- tai kulotusaloja. Alueella ei kulotettu 70- ja 80-luvuilla, vuoden -93 jälkeen on kulotettu 65 hehtaaria. Vertaamalla lisäksi ikäluokka- ja aesuunnitelmakarttoja (kartat 2. Ja 5.), käy ilmi, että ainakin neljä luontokohdekuviota on iältään 0-10-vuotiasta taimikkoa eli viime vuosina kulotettuja avohakkuualoja. Varsinaisista metsäpaloaloista ei alueella näytä olevan kyse. Kulotettua avohakkuuta, jolle jätetään muutama säästöpuu, on harhaanjohtavaa kutsua luontokohteeksi.

6.3. Käsite-epäselvyyksiä

Kaikkia rannalla olevia metsiä eikä kaikkia tienvarsimetsiä ei ole luokiteltu ”ranta-” tai ”tienvarsimetsiksi”. Myöskään kaikki suojelualueen reunametsät eivät ole saaneet ”suojelualueen reuna” -statusa. Rantametsien ja tienvarsimetsien ja suojelualueen reunojen käsittely on lisäksi sallittu.

6.4. Lukujen ristiriitoja: metsämaa

Taulukko 14 esittelee metsämaan pinta-alan jakautumisen alueella. Talouskäyttöön kerrotaan jäävän 36 061 hehtaaria. Taulukosta saa sen virheellisen käsityksen, että esimerkiksi maisema- ja riistakohteet, joita tuohon talouskäyttöön jäävään pinta-alaan ei ole laskettu, jäisivät talouskäytön ulkopuolelle.

Tästä ei kuitenkaan ole kysymys, sillä talouskäytön ulkopuolelle jäävät meidän ymmärryksemme mukaan vain sellaiset alueet, joilla ei harjoiteta metsätaloutta. Metsätalouden ympäristöoppaan mukaan riista- ja maisemakohteet eivät ole talouskäytön ulkopuolella, vaan niitä voidaan käsitellä hakkuin. Ekologisten yhteyksien, käytävien ja askelkivien, talouskäyttö on todettu aiemmin tässä tarkastelussa.

Metsämaasta talouskäytön ulkopuolelle jäävät siis tosiasiaassa vain suojelualueet (11204 ha) sekä aarnikohteet (1129 ha), yhteensä 12333 hehtaaria. Talouskäyttöön jää 38656 ha, siis 76 % suunnittelualueen valtion metsämaasta.

6.5. Lukujen ristiriitoja: vanhat metsät

Suunnitelmassa ilmoitetaan (s. 24) pysyvästi taloustoiminnan ulkopuolelle jäävän yli 135-vuotiaista metsistä 10261 hehtaaria metsämaata. Nämä sijaitsevat suojelualueilla ja aarniometsäkohteissa. Suojelualueilla yli 135-vuotiaita metsiä on 9508 ha (s. 24) ja aarniometsäkohteissa 1026 ha (kuvailulehti), yhteensä 10534 hehtaaria. Sen sijaan suojelualueilla ja ekologisten käytävien aarniometsäkohteilla (s. 24, 753 ha) yli 135-vuotiaita metsiä on yhteensä tuo 10261 hehtaaria. Yli 135-vuotiaista metsistä talouskäyttöön jää siis joko 4034 ha tai 4307 ha.

Sivulla 24 kerrotaan, että talousmetsissä pysyvästi hakkuiden ulkopuolella olevia metsiä ovat aarniometsäkohteet ja osa metsälätkökohteista, yhteensä 1281 hehtaaria. Sivulla 31 taas kerrotaan talouskäytön ulkopuolelle siirretyn 1129 hehtaaria aarniometsäkohteiksi luokiteltuja alueita. Tämän lisäksi mainitaan 152 hehtaaria muita luontokohteita, jotka eivät ole täysin hakkuiden ulkopuolella. $1281 \text{ ha} - 1129 \text{ ha} = 152 \text{ ha}$, josta jää epäselväksi jääkö se taloustoiminnan ulkopuolelle vaiko ei.

6.6. Kartat

Luonto-Liiton käytössä on Kuhmon alueesta Metsähallituksen aineistoja: 1:10 000 ja 1:20 000 talous-, ikäluokka- ja leimikkokarttoja, ilmakuvia sekä vuosien 1992-1997 vanhojen metsien inventointiraportteja. Muuna aineistona mainittakoon mm. satelliittikuva-aineisto vuodelta 1996, Kainuun Vesi- ja ympäristöpiirin pienvesiselvitys vuodelta 1994, alueellisen ympäristökeskuksen Natura 2000 – rajauskartat ja tietolomakkeet sekä omien lukuisten maastokäyntien havainnot.

Suunnitelman liitekartat on painettu mittakaavassa 1:200 000. Jotta aluekohtaisia (esim. vanhojen metsien kohteet) maankäyttöratkaisuja pystyttäisiin arvioimaan luotettavasti ja yksiselitteisesti, on tieto siirrettävä tarkemmille kartoille. Kaikesta käytössä olevasta aineistosta huolimatta tiedon siirtäminen alue-ekologisen suunnitelman liitekartoilta 1:20 000 peruskarttakopioille oli erittäin työlästä ja aikaavievää. Karttojen mittakaava ja esitystavat eivät siis aukene helposti keskeisellä aineistolla varustetuille ammattilaisillekaan – miten sitten paikallisille asukkaille ja muille ”sidosryhmille”?

6.7. Tiedon tallentaminen

Alueen aarniometsä-, luonto- ja maisemakohteet tallennettiin Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. Alueella on kuitenkin runsaasti arvokkaita kohteita, jotka alue-ekologisessa suunnitelmassa jäivät talouskäyttöön. Ne olisi kuitenkin syytä tallentaa paikkatietojärjestelmään. Myös kartta, jolla näkyisivät kaikki alueen arvokkaat kohteet, myös nyt talouskäyttöön jäävät, olisi havainnollinen.

7. Tiivistelmä

Mielestämme Saunan alue-ekologinen suunnitelma ei nyky muodossaan toteuta sille asetettuja ekologisia tavoitteita. Kerättyä tietoa ei ole voitu käyttää optimaalisen suunnitelman laatimiseen, sillä suunnitelmaa ovat nähtävästi rajoittaneet luonnonsuojelusuunnitelmassa määritellyt, asuun suunnitelman ekologisten tavoitteiden kanssa ristiriidassa olevat reunaehdot.

Aikaisemmista liikahakkuista seurannut suunnittelualueen hakkuukypsien metsien suhteellisen pieni määrä taloudellisesti tasapainoiseen ikärakenteeseen verrattuna on sekä ekologisesti että taloudellisesti huono perustelu luonnonsuojelullisesti arvokkaiden vanhojen metsien hakkuiden jatkamiselle.

Talouksen ulkopuolelle jäävien alueiden käsitettä on suunnitelmassa käytetty epäloogisesti, sillä useissa tapauksissa hakkuut, jopa päätehakkuut, ovat mahdollisia osalla näistä alueista. Alue-ekologisen suunnitelman pinta-alalaskelmissa on sekä ristiriitaisuuksia että suoranaisia virheitä. Pitkällä aikavälillä on kestäväntöntä nojautua Venäjän puolelta tulevan lajistotäydennykseen suunnittelualueen luonnonsuojelullisten tavoitteiden toteutumisessa.

Luonto-Liitto / metsä
Annankatu 26 A, 5. Krs, 00100 Helsinki
puh. 09 – 68 444 214, -213
keskus 09 – 68 444 20
fax 09 – 68 444 222
<http://www.luontoliitto.fi/metsa>